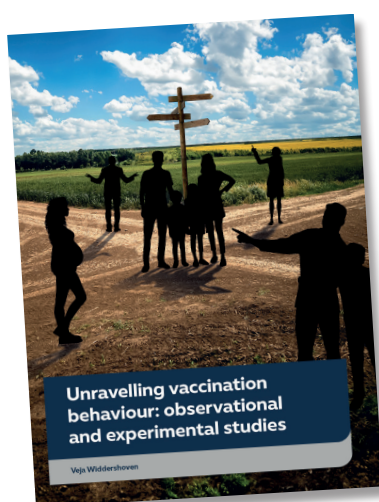

Ontrafelen van vaccinatiegedrag: observationele en experimentele studies

Veja Widdershoven

Titel: Unravelling vaccination behaviour: observational and experimental studies.
Auteur: Veja Widdershoven
Thesis: Academische Werkplaats Publieke Gezondheid Mosa, Universiteit Maastricht
Promotiedatum: 10 december 2024
Promotor: Prof.dr. C.J.P.A. Hoebe
Co-promotor: Dr. R.P. Reijs
ISBN: 978-94-6510-316-7
Link: <https://cris.maastrichtuniversity.nl/en/publications/unravelling-vaccination-behaviour-observational-and-experimental->

Ontrafelen van vaccinatiegedrag: observationele en experimentele studies

Dr. Veja Widdershoven verdedigde op dinsdag 10 december 2024 om 13:00 uur haar proefschrift “Unravelling vaccination behaviour: observational and experimental studies” bij Universiteit Maastricht. Het proefschrift gaat over vaccinatiebereidheid, een essentieel onderwerp, aangezien vaccins een van de meest effectieve middelen zijn voor het voorkomen en beheersen van infectieziekten. Desondanks nemen zorgen en controverses over vaccinaties wereldwijd toe, vooral onder ouders, wat de uitdaging vergroot om een voldoende hoge vaccinatiegraad te bereiken. Het proefschrift heeft daarom twee hoofddoelen: 1) inzicht krijgen in de belangrijkste factoren die vaccinatiegedrag beïnvloeden bij verschillende vaccins, contexten en doelgroepen, en 2) de impact van een motiverende gespreksvoering

Auteursgegevens

Veja Widdershoven, Mosa Academische Werkplaats Publieke Gezondheid, Universiteit Maastricht

Correspondentie veja.widdershoven@ggdzi.nl

interventie op vaccinatieacceptatie en -intentie evalueren. Dit proefschrift bestaat uit een combinatie van vier kwantitatieve studies (vragenlijstonderzoek), een kwalitatieve studie (interviewstudie), en een interventiestudie, uitgevoerd onder diverse doelgroepen zoals jongeren, mannen die seks hebben met mannen (MSM), ouders en zwangere vrouwen.

Het proefschrift is opgedeeld in drie secties:

1. **Factoren die vaccinatiegedrag beïnvloeden in de context van uitbraken:** Deze sectie onderzoekt de kritische factoren die vaccinatiegedrag beïnvloeden in de context van uitbraken van MenAWCY en Mpox (hoofdstuk 2 en 3).
2. **Factoren die vaccinatiegedrag tijdens de zwangerschap beïnvloeden:** De tweede sectie beschrijft de verschillen in acceptatie en intentie ten aanzien maternale vaccinaties tegen kinkhoest, influenza en COVID-19 (hoofdstuk 4, 5). Daarnaast wordt een overzicht gegeven van belangrijke factoren die de acceptatie van maternale vaccinaties beïnvloeden, zoals leeftijd en opleidingsniveau. Hoofdstuk 6 is een interviewstudie onder verloskundige en gynaecologen, waarin wordt onderzocht hoe zij informatie verstrekken over maternale vaccinaties.
3. **Impact van motiverende gespreksvoering:** In de laatste sectie wordt de effectiviteit onderzocht van een motiverende gespreksvoering interventie op de bereidheid van ouders om hun kinderen te laten vaccineren tegen DTP/BMR of HPV (hoofdstuk 7).

Vaccinatiegedrag wordt bepaald door vaccin, context en doelgroep

De onderzoeken wijzen uit dat er geen 'one-size-fits-all' communicatie strategie bestaat voor het verhogen van vaccinatieacceptatie. De factoren die vaccinatieacceptatie beïnvloeden, verschillen namelijk per vaccin en worden mede bepaald door de context waarin het vaccin wordt aangeboden, zoals uitbraken. Zo bleek uit onze vragenlijststudie onder MSM, dat mannen meer bereid waren zich te laten vaccineren tegen mpox wanneer zij zichzelf als risicogroep beschouwden. Tijdens een uitbraak, zoals mpox, kunnen hoge risicopercepties negatieve emoties oproepen, zoals angst, wat invloed heeft op de vaccinatie-intentie. Bekendere ziektes, zoals de seizoensgriep, roepen daarentegen vaak lagere risicopercepties op.

Daarnaast liet onze studie onder zwangere vrouwen zien dat jongere vrouwen en vrouwen met een lager opleidingsniveau minder bereid zijn om zich te laten vaccineren. Dit kan samenhangen met beperkte gezondheidsvaardigheden, waardoor het moeilijker wordt om informatie te vinden, begrijpen en gebruiken voor gezondheidsbeslissingen. Mensen met een lagere opleiding hebben vaak minder toegang tot betrouwbare informatie en maken minder gebruik van preventieve gezondheidsdiensten, zoals vaccinatieprogramma's. Daarom zijn strategieën nodig om hen beter te informeren en te ondersteunen bij het nemen van beslissingen.

Cruciale rol van zorgprofessionals

Een belangrijk aspect uit het onderzoek is de rol van zorgprofessionals bij vaccinatieacceptatie. Uit de studie bleek dat 13% van de zwangere vrouwen pas door hun zorgverlener over de kinkhoestvaccinatie hoorde. Zorgverleners spelen dus een cruciale rol in het informeren en corrigeren van misvattingen. Hoewel zij neutrale voorlichting geven om weloverwogen keuzes te ondersteunen, roept dit vragen op over de ethiek van neutraliteit gezien het belang van maternale vaccinaties.

Motiverende gespreksvoering: een effectieve aanpak

Een van de belangrijkste bevindingen uit de interventiestudie is dat motiverende gespreksvoering (MG) de vaccinatieacceptatie aanzienlijk kan verhogen. De interventie bestond uit actieve uitnodigingen, een gesprek met een verpleegkundige waarin gebruik gemaakt werd van MG en de mogelijkheid om het kind te laten vaccineren na het gesprek. De resultaten lieten zien dat in de interventiegroep significant meer kinderen gevaccineerd waren dan in de controlegroep. MG bleek vooral nuttig voor vaccinaties die recent zijn toegevoegd aan het Rijksvaccinatieprogramma of die omringd zijn door veel onzekerheden, zoals de HPV-vaccinatie. Ouders die twijfelden over de effectiviteit en timing van de HPV-vaccinatie bleken meer open te staan voor vaccinatie na de interventie.

Barrières verlagen en vaccinatieservices verbeteren

Het onderzoek wijst ook op de noodzaak om barrières voor vaccinatie te verlagen. Fysieke en emotionele barrières kunnen mensen ervan weerhouden zich te laten vaccineren, zelfs als ze de intentie hebben om dat te doen. Het verbeteren van de toegankelijkheid van vaccinatieservices door het aanbieden van vaccins op goed bereikbare locaties en met flexibele planningsopties kan helpen om deze barrières te verminderen. De ervaringen van mensen tijdens vaccinatieafspraken evalueren en van daaruit verbeteren, is van belang. Negatieve ervaringen, zoals angst voor naalden en stressreacties, kunnen leiden tot een negatieve houding ten opzichte van vaccinatie en zelfs niet-naleving van toekomstige vaccinaties. Interventies zoals het CARD-systeem zijn ontwikkeld om stressreacties te verminderen en de vaccinatie-ervaring te verbeteren.

Samenvattend biedt dit proefschrift waardevolle inzichten in de complexe factoren die vaccinatiegedrag beïnvloeden, evenals effectieve interventies zoals motiverende gespreksvoering en het verbeteren van de toegang tot vaccinaties. Het benadrukt het belang van gerichte communicatie, de rol van zorgprofessionals en het verlagen van barrières om vaccinatieacceptatie te bevorderen.

Aanbevelingen voor de praktijk en toekomstig onderzoek

Op basis van deze bevindingen zijn er enkele belangrijke aanbevelingen voor zowel de praktijk als toekomstig onderzoek:

1. **Communicatiestrategieën op maat:** Gebruik communicatiemethoden die zijn afgestemd op het type vaccin, de doelgroep en de context, zoals tijdens uitbraken. Bied betrouwbare informatie om geïnformeerde beslissingen te faciliteren en gebruik positief geformuleerde boodschappen om de effectiviteit en voordelen van vaccinaties te benadrukken.
2. **Betrek zorgprofessionals:** Versterk de rol van zorgprofessionals bij het informeren van individuen over vaccinaties. Overweeg of neutrale voorlichting altijd gerechtvaardigd is en zorg ervoor dat zorgprofessionals voldoende kennis hebben over vaccinaties om misvattingen weg te nemen en vertrouwen op te bouwen. Het integreren van motiverende gespreksvoering (MG) in reguliere vaccinatieafspraken kan zorgprofessionals helpen om twijfels van ouders te adresseren.
3. **Ongelijkheden aanpakken en gezondheidsvaardigheden verbeteren:** Onderzoek en ontwikkel strategieën om ongelijkheden in vaccinatieacceptatie aan te pakken, vooral bij mensen met lagere gezondheidsvaardigheden. Focus op het verbeteren van gezondheidsvaardigheden door middel van gerichte voorlichting en ondersteuning.
4. **Barrières verlagen en vaccinatieservices verbeteren:** Verlaag barrières voor vaccinatie door vaccinaties toegankelijker te maken en negatieve ervaringen te verminderen. Evalueer de ervaringen van mensen tijdens vaccinatieafspraken en gebruik strategieën om stress en angst te verminderen.

Door deze aanbevelingen op te volgen, kunnen beleidsmakers en zorgprofessionals bijdragen aan een hogere vaccinatiegraad, wat cruciaal is voor de bescherming van de volksgezondheid.

Dit artikel wordt gepubliceerd onder de licentie Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)